

Антощук Світлана Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій

ЦИФРОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СУПРОВОДУ НАВЧАННЯ НА ВІДСТАНІ

Життя навколо нас «цифровізується». Цифровий світ поступово охоплює все нові сфери життєдіяльності людини. Це сталося не через пандемію, яка вже минула, а завдяки можливостям і зручності, які надають цифрові інструменти, та новим перспективам їх використання. Пандемія лише надала прискорення та змусила шукати нові шляхи їх використання.

Цифрове суспільство постійно ставить нові виклики також і перед освітянами. Вимагає від педагогів шукати інноваційні підходи до викладання та навчання.

На що вони мають бути зорієнтовані?

Ключовим напрямком оптимізації освітнього процесу в умовах модернізації має стати орієнтація на демократизацію взаємовідносин педагога та здобувача освіти [1], яка передбачає:

- відхід від дублювання інформації та монологічного викладу матеріалу;
- демонстрація можливості отримання цих даних з доступних джерел;
- створення атмосфери співробітництва (орієнтація на успіх);
- перехід до діалогу між педагогом та здобувачем освіти, а також здобувачів між собою;
- впровадження в освітній процес активних методів навчання.

Саме цифрові інструменти та технології допоможуть в цьому. Як саме? Давайте розбиратися, що ми, педагоги, можемо запропонувати нашим здобувачам освіти вже сьогодні?

У закладі освіти незалежно від форм навчання необхідно забезпечити: активну взаємодію між усіма учасниками та залучення кожного в освітній процес. Важливо знайти спосіб тримати всіх на зв'язку. Якщо говоримо про дистанційне навчання це можна зробити з використанням дискусійного форуму або групи чату. Також це може бути навчальна платформа або система керування навчанням (LMS) розгорнута в закладі освіти. Неважливо, яка платформа, найважливіше – як ви її використовуєте. Намагайтеся знайти спосіб встановити потрібний розпорядок дня, тижня або іншого терміну (важливого для вашого випадку), який сприятиме і дозволяє кожному організуватися та бути залученим [2]. Не забувайте також мотивувати своїх здобувачів освіти. Організуйте індивідуальну та спільну роботу здобувачів освіти використовуючи різні цифрові інструменти. Цифровий інструментарій створює величезні можливості для ефективного навчання та співпраці поза

аудиторією. Намагайтеся використовувати цифровий інструментарій, який потребує лише підключення до мережі інтернет (без спеціального обладнання або програмного забезпечення).

Використовуючи системи управління навчанням (LMS) надзвичайно зручно: організувати доставку освітнього контенту і матеріалів різних видів та форм; здійснювати комунікацію між усіма учасниками освітнього процесу; співпрацювати у групах; вирішувати організаційні питання та питання адміністрування; індивідуально відстежувати поступове просування за курсом або програмою; реалізовувати звітування за результатами; фіксувати прогрес кожного здобувача освіти. Такі системи надають широкий спектр можливостей для всіх користувачів: як педагогів, так і здобувачів освіти [3].

Для ефективного «живого» навчання (проведення навчальних занять, співбесід, консультацій, зустрічей тощо) як для широкої аудиторії так і індивідуально варто користуватися інструментами для проведення відеоконференцій.

Не забувайте про інструменти, які сприяють обговоренню та співпраці. Такі інструменти дають змогу педагогу і здобувачам продовжувати навчання за межами аудиторії (реальної або віртуальної). Вони підтримують традиційні методи навчання, а також відкривають нові способи проведення занять. Існує можливість їх використовуватися як у синхронному (в реальному часі), так і асинхронному (в різний час) режимах. Наприклад: Flip (безкоштовна програма від Microsoft, у якій викладачі створюють безпечні онлайн-групи для студентів, щоб асинхронно висловлювати свої ідеї у коротких відео-, текстових та аудіоповідомленнях); Kialo Edu (унікальний інструмент для навчання критичного мислення); Educreations (інтерактивна дошка та інструмент трансляції екрана, простий, потужний і цікавий у використанні).

Ще один потужний інструмент для співпраці – Віртуальні дошки. Відома велика кількість сервісів, які орієнтовані на використання такого популярного інструменту як віртуальна дошка, наприклад: WikiWall, Padlet, Jamboard, Twiddla, Tutorsbox, Glogster, Dabbleboard, Scribblar, Lino, Educreations, Popplet, Miro. Насамперед, цей засіб легко опанувати та з користю використати для освітнього процесу. Віртуальні дошки дозволяють поєднати текст, зображення, гіперпосилання, аудіо та відео матеріали в одному просторі. Можливості їх використання найрізноманітніші від індивідуального зворотного зв'язку до роботи над спільними проєктами. Такий інструмент варто використовувати для організації спільної та командної роботи, або, навпаки, для індивідуальних завдань, для презентацій проєктів, як майданчик для збереження матеріалів і супроводу лекцій, практичних і семінарських занять, для розміщення інтерактивних завдань або проведення веб-квестів, для створення колажів або інтерактивних плакатів, для обміну ідеями або формування банку творчих ідей, для здійснення рефлексії тощо.

Інструменти, які дозволяють створювати інтерактивні навчальні тести та ігри. Ці інструменти допомагають здобувачам освіти розважаючись

навчатися та отримувати задоволення від навчання. Це чудовий спосіб залучити до співпраці в режимі реального часу здобувачів освіти, які віддалені від аудиторії. Навіть можна пропонувати учням використовувати їх для створення власних мікрооцінок, щоб поділитися ними з іншими у групі (класі).

Використовуйте створений або робіть власний якісний інтерактивний контент для супроводу навчання. Гейміфікуйте навчання, створюючи захопливі завдання для здобувачів різних рівнів.

Проводьте опитування чи голосування, або тестування. Ці інструменти дозволяють вам відстежувати прогрес окремого здобувача під час проведення уроків онлайн. Запитуйте відгуки, збирайте коментарі та відстежуйте залучення кожного. Це дозволить не втратити зв'язок з аудиторією, відслідкувати динаміку засвоєння матеріалу під час навчального заняття, уявити думку аудиторії загалом у режимі реального часу або здійснити перевірку знань.

Збір ідей і вмісту в глобальній мережі можна перетворити у захоплююче завдання для здобувачів освіти, якщо використати певні онлайн-інструменти. Це можливість використовувати онлайн-інструменти для спільного збору різноманітних ідей. Ви можете розпочати це як частину онлайн-обговорення під час заняття, а потім запропонувати завершити це за допомогою цифрових інструментів, які допоможуть збирати, організовувати, коментувати, цитувати та ділитися дослідженнями.

Застосовуючи цифровий інструментарій важливо завжди мати на увазі наступне: 1) у центрі уваги має бути педагогіка та навчання, а не технології; 2) застосування цифрового інструменту вимагає навичок, досвіду та кваліфікації педагога; 3) можливо знадобляться інші підходи та методи, які ви зазвичай не використовуєте; 4) інструментарій має відповідати політиці цифрової безпеки (безпечне цифрове освітнє середовище) [4].

Спробуйте подумайте про цифровий інструмент як про пару взуття. Не кожний інструмент буде доречним чи підходящим. І навіть якщо взуття підходить, воно може не підійти для цієї події. Маємо на увазі те, що навіть якщо інструмент, про який йде мова, є фантастичним продуктом, він може не відповідати вашим потребам.

Тому педагог має не просто розумітися на цифрових технологіях і володіти навичками користування ними, а ще й влучно підібрати відповідні інструменти та інтегрувати їх в освітній процес для досягнення поставлених навчальних цілей. Звісно це потрібно робити помірковано та з використанням наукових підходів. Для цього педагогу стане у нагоді ПАДАгогічне колесо Алана Керрінгтона [5]. Його оновлена версія 5.0 представлена на рисунку 1.

Як зазначає сам розробник, австралійський професор Алан Керрінгтон: «Падагогічне колесо – це не про застосунки, це про педагогіку». Колесо – це чудовий інструмент, який дозволяє орієнтуватися в цілях навчання та технологіях які забезпечать результат. Педагогу воно допоможе поєднати принципи поступового розвитку когнітивних навичок здобувачів освіти з використанням відповідних цифрових застосунків і сервісів.

Викладач найліпше знає своїх учнів, їх здібності та зможе вибрати потрібні технології та інструменти для ефективної організації освітнього процесу, комунікації, навчальної діяльності, співпраці та досягнення цілей.

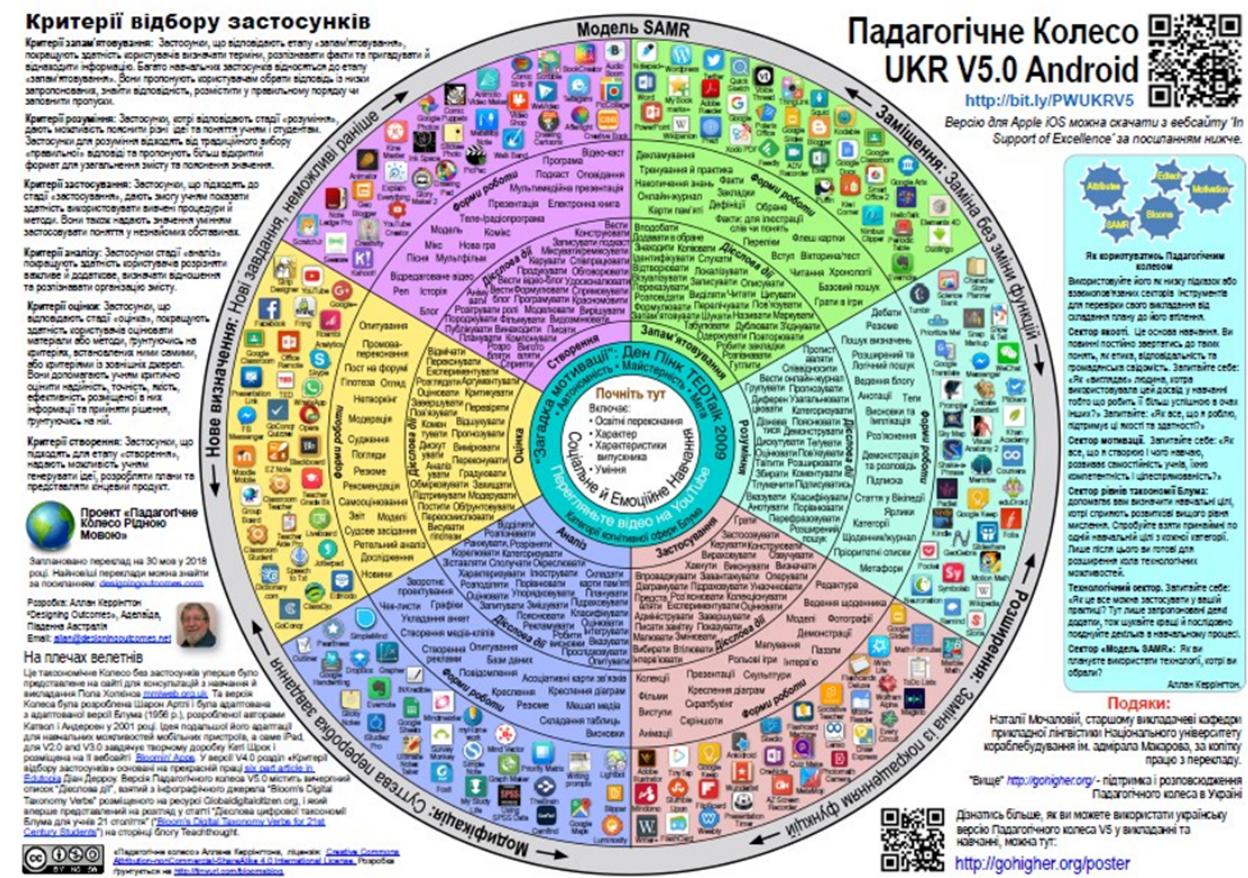

Рис. 1. Педагогічне колесо Алана Керрінгтона (https://designingoutcomes.com/assets/PadWheelV5/PW_UKR_V5.0_Android_PRINT.pdf)

І ще одне важливе зауваження: якщо ви не знайомі з інструментом чи підходами, це не має стати перешкодою для спроб чогось нового – будьте впевнені в собі – випробуйте їх в освітній практиці – поступово набуваючи досвіду та нових компетентностей.

Список використаних джерел

1. Козир М.В., Бречко А.О. Модернізація організаційних форм навчання у ЗВО як першооснова якості сучасної освіти. // Інноватика у вихованні. Випуск 14, 2021. – С. 174-188. DOI: [10.35619/iiu.v1i14.393](https://doi.org/10.35619/iiu.v1i14.393) URL: https://www.researchgate.net/publication/356369582_MODERNIZACIA_ORGA_NIZACIJNIH_FORM_NAVCANNIA_U_ZVO_AK_PERSOOSNOVA_AKOSTI_SUCASNOI_OSVITI
2. Malcolm Brown, Joanne Dehoney and Nancy Millichap. What's Next for the LMS? EDUCAUSE Review, vol. 50, no. 4 (July/August 2015) URL: <https://er.educause.edu/articles/2015/6/whats-next-for-the-lms>

3. Mike Goudzwaard, Adam Finkelstein and Rebecca Petersen. LearningOS: The Now Generation Digital Learning Environment (2017) URL: <https://er.educause.edu/articles/2017/8/learningos-the-now-generation-digital-learning-environment>

4. Антощук С. В. Теоретико-методичні засади формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти. / С. В. Антощук // Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (Київ, 21-22 червня 2022 р.) – К. : ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. – С. 24-28. – URL : <http://lib.iitta.gov.ua/732148/>

5. Allan Carrington. It's Not About The Apps, It's About The Pedagogy. (2015) URL : <https://www.teachthought.com/%20technology/the-padagogy-wheel/>